

SCHOK
SVAZ CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ

Šlechtitelský program plemene dojná syntetická linie (DSL)

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., IČO 63109859, se sídlem Chovatelů 500, 252 09 Hradištko (dále jen „SCHOK“), byl uznán rozhodnutím Ministerstva zemědělství ČR na základě § 5 zákona č. 154/2000 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, v účinném znění, (dále jen „plemenářský zákon“), dne 13. 12. 2001 „Uznaným chovatelským sdružením pro chov ovcí“ plemene dojná syntetická linie a zároveň byl pověřen vedením plemenné knihy (dále jen „PK“) chovaného na území České republiky, (dále jen „ČR“) a má právní postavení (status) plemenářského spolku dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1012 o zootecnických a genealogických podmínkách pro plemenitbu čistokrevných plemenných zvířat, hybridních plemenných prasat a jejich zárodečných produktů v Unii, pro obchod s nimi a pro jejich vstup do Unie, v účinném znění, (dále jen jako „Nařízení o plemenných zvířatech“).

1. Úvod – cíle a postupy šlechtění ovcí, zeměpisná oblast

Šlechtitelský program je soubor systematických opatření, zásad a metodických postupů, kterými se SCHOK coby oprávněná osoba a plemenářský spolek, ostatní oprávněné osoby ve smyslu Nařízení o plemenných zvířatech a plemenářského zákona a jednotliví chovatelé řídí.

Tento šlechtitelský program je zaměřený na komplexní zlepšování genetických vloh tohoto plemene pro poskytování žádoucí užitkovosti, potažmo zlepšení ekonomické efektivity chovu v rámci určitého produkčního systému. V rámci ČR převažují pastevní produkční systémy založené na efektivním a trvale udržitelném využití trvalých travních porostů, s minimalizací pracovní náročnosti a vnějších vstupů do systému. Cílem je získat plemeno schopné dosahovat vysokou užitkovost v těchto podmínkách, odolné, s pevným zdravím a dobrou pastevní schopností.

Plemeno je určeno do intenzivnějších výrobních systémů zaměřených na produkci ovčího mléka a na využití vysoké mléčnosti matek pro intenzivní výkrm a odchov potomstva. Selektce je prováděna zejména s ohledem na zlepšování ukazatelů mléčné užitkovosti. V chovech se strojním dojením bude větší pozornost věnována morfologickým a funkčním vlastnostem vemen. Dalšími důležitými užitkovými vlastnostmi jsou plodnost bahnic a mateřské schopnosti bahnic. Pro vybrané kontrolované užitkové vlastnosti jsou prováděny odhady plemenných hodnot, které jsou následně kombinovány v rámci selekčních indexů. Selekční indexy jsou založeny na ekonomických hodnotách jednotlivých užitkových vlastností a odrážejí chovné cíle plemene. Konstrukce selekčních indexů závisí na jejich užitkovém zaměření a na způsobu, jakým jsou využívány ve výrobním systému (čistokrevná plemenitba, hybridizace – otcovská nebo mateřská pozice). Základním cílem šlechtitelské práce bude dosahování pozitivního genetického trendu v populaci vyjádřeného genetickou převahou zvířat z mladších ročníků nad staršími v hodnotách selekčních indexů (CPH). Změny ve tvaru selekčních indexů (chovných cílů) budou prováděny na základě změn situace na trhu s ovčími produkty či na základě požadavků chovatelů, a to po schválení Radou plemenných knih ovcí, coby orgánem SCHOK (dále jen „RPK“). Oblast, v níž se uplatňuje chovný cíl a šlechtitelský program zahrnuje celé území ČR.

2. Charakteristika plemene, plemenný standard

Syntetická linie ovcí dojného typu vhodná k chovu v polointenzivních výrobních systémech zejména v horských a podhorských oblastech ČR, vyznačující se dobrým zužitkováním objemné píče, mateřskými vlastnostmi, chodivostí, stádovým pudem, přizpůsobivostí vůči strojnímu dojení, odolností vůči nepříznivému počasí, hnilobě paznehtů, mastitidám a vnitřním i vnějším parazitům.

Pro tvorbu syntetické linie budou využity následující skupiny plemen:

1. skupina: specializovaná dojná plemena

lacaune (LC), východofříská ovce (VF) - posláním těchto plemen bude vnést do DSL vlohy pro vysokou produkci mléka.

2. skupina: místní kombinovaná všestranně užitková plemena

zušlechtěná valaška (ZV), valaška (V), cigája (C), šumavská ovce (S) - tato plemena budou využita pro zlepšení odolnosti, obrůstu vlnou, pastevních schopností, chodivosti, skromnosti v období stání na sucho a schopnosti chovu ve větších stádech.

3. skupina: kombinovaná plemena s vysokým potenciálem produkce mléka

olkuská ovce (O), zwartbles (ZW) - tato plemena je možno využít pro zlepšení plodnosti (olkuská ovce), zmasilosti jehňat a případně pro tvorbu černého rázu DSL (zwartbles)

4. skupina: plemena ovcí se zvláštními vlastnostmi a vyšší plodností

romanovská ovce (R), merinolandschaf (ML) – tyto plemena budou využita v omezené míře s cílem zvýšení plodnosti a životaschopnosti jehňat (romanovská ovce) nebo reprodukční a sezonnosti (merinolandschaf).

Postup tvorby DSL

1. etapa – bude provedeno křížení plemen ze skupiny 1 s plemeny skupin 2 a 3 případně jejich kříženci s plemeny skupiny 4. V rámci tvorby DSL je možno využít i křížence mezi dojnými plemeny (LC, VF) a plemeny ZV a C z experimentálně-šlechtitelských chovů v SR

2. etapa – kříženci budou využiti v plemenitbě a bude následovat selekce vhodných genotypů

Organizační opatření:

Plemenná kniha – zvířata plemen LC, VF, V, ZV, ZW, S, C, O, ML a R využitá při tvorbě DSL budou vedena v plemenných knihách příslušných plemen. Jejich kříženci budou evidováni v doplňkovém oddílu „plemenné knihy“ (PK) DSL. Po konsolidaci syntetické linie bude založen hlavní oddíl PK DSL, do kterého budou zapsána vybraná zvířata odpovídajícího typu a užitkovosti.

Produkce plemenných beranů – po přechodné období (do založení hlavního oddílu PK DSL) bude umožněna produkce beranů kříženců plemen LC, VF, V, ZV, ZW, S, C, O, ML a R pokud splní následující podmínky:

- 2 generace předků zapsaných do PK příslušných plemen nebo evidovaných v doplňkovém oddílu PK DSL;
- podíl plemen 1. skupiny (VF, LC) nejméně 25%;
- podíl plemen 4. skupiny (R, ML) nejvíce 25%;
- matka zařazena do KU (mléčná užitkovost);
- skupina R1 nebo R2 odolnosti vůči klusavce (scrapie)
- minimální věk při klasifikaci 6 měsíců
- minimální hmotnost při klasifikaci 40 kg

Stavba těla: výrazně respirativní konstituční typ s jemnou kostrou avšak se schopností vytvářet dostatečné tělesné energetické zásoby;

Tělesný rámec: střední až větší ;

Hmotnost bahníc: 60-70 kg;

Hmotnost beranů: 80-90 kg;

Hlava: suchá, v obličejové části úzká s výrazným živým okem;

Krk: delší, tenký, středně nasazený;

Trup: prostorný, dozadu se mírně rozšiřující;

Zád': středně dlouhá, mírně sražená, široká, poskytující dobrou základnu pro upnutí vemene;

Končetiny: středně dlouhé, suché s menšími pevnými paznehty;

Zmasilost: slabší až střední (třídy O až R v hodnocení SEUROPE);

Rohatost: bahnice bezrohé, u beranů přípustné dobře vyvinuté rohy;

Vlna: sortiment BC a hrubší (bude upřesněno dle získaných zkušeností), žádoucí spíše vlna smíšená splývavá poskytující dobrou ochranu před atmosférickými vlivy, hlava neovlněná nebo jen s malou „kštící“ vlny, končetiny neovlněné po zápěstní a zánártní kloub, neovlněné vnitřní strany steh a vemeno, dobře ovlněný krk, hřbet a boky, ovlnění břicha může být slabší;

Zbarvení: vlna bílé nebo černé barvy, přípustné jsou černé resp. bílé odznaky na hlavě a končetinách, nežádoucí je strakatost ve vlně.

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost jehňat ve 100 dnech kg		Produkce mléka za dojnou periodu *) kg	Bílko viny %	Věk v měs. pro zař.do plemenitby		Živá hmot. v kg pro zař. do plemenitby	
		Beránci	jehničky			Berani	jehnic	berani	Jehnice
180	160	35	30	250	5,3	6-7	7-8	60	50

3. Označování zvířat

Zvířata v testování (kontrola) užitkovosti (dále jen „KU“) budou prvotně označena nejpozději do 3 dnů po narození. Zvířata budou označena ušními značkami s evidenčními čísly přidělenými pověřenou osobou a evidovány v databázi ústřední evidence, ve smyslu plemenářského zákona nejpozději při zpracování reprodukce oprávněnou osobou (plemenářský zákon §7., odst. 2., 3.).

4. KU

KU provádí oprávněné osoby (plemenářský zákon § 2., § 3., § 7., odst. 2). Oprávněná osoba shromažďuje veškeré údaje a zajišťuje úkony na stádech ovcí – systém KU AC. Dle tohoto systému jsou chovy dle počtu zvířat rozděleny na AC1 (1-10 ks na stádě), AC2 (11-30 ks na stádě), AC3 (31-100 ks na stádě), AC4 (101 a více ks na stádě), sledované ukazatele KU jsou u všech typů stejné a jsou

4.1. Reprodukční vlastnosti

Údaje zjišťuje a eviduje po ukončení bahnění na základě chovatelské evidence oprávněná osoba, která tyto podklady následně předá ke zpracování SCHOK.

(Začátek období bahnění – chovatel oznámí oprávněné osobě do 10 dnů po začátku bahnění (a.-b.).

Ukončení hlavního období bahnění - chovatel oznámí oprávněné osobě do 10 dnů po skončení bahnění stáda, případně podle skupin (c-ch)).

Eviduje se:

- číslo plemence a její datum narození;
- číslo a číslo ústředního registru berana – plemeníka;
- datum porodu, počet živě a mrtvě narozených jehňat a pohlaví;
- snadnost porodu bez pomoci (1), nebo jen s minimální pomocí chovatele bez repozice plodu (2), porod s nutnou pomocí chovatele nebo veterinárního lékaře (3) - nepovinný údaj;
- zmetání;
- jalovost;
- identifikační čísla jehňat označených značkami ústřední evidence dle plemenářského zákona;
- počet odchovaných jehňat na vrh ve 30 dnech;
- úhyny jehňat podle pohlaví;
- datum vyřazení plemence.

4.2. Růstová schopnost

Údaje zjišťuje a eviduje oprávněná osoba, která je předá SCHOK po skončení jednotlivých dílčích činností.

a) živá hmotnost beranů při hodnocení před zařazením do plemnitby;

b) živá hmotnost jehnic při hodnocení před zařazením do plemnitby (nepovinný údaj);

Hmotnost se stanoví s přesností na 0,1 kg a eviduje se včetně informace o termínu vážení.

4.3. Jatečná hodnota

Údaje zjišťuje a eviduje oprávněná osoba, která je předá SCHOK po skončení jednotlivých dílčích činností.

4.3.1. Polní test – slouží pro porovnání výkrmnosti a jatečné hodnoty skupin jehňat po vybraných otcích (kontrola dědičnosti) či vybraných kombinací křížení (testace hybridů). Provádí se podle metodiky schválené RPK. Skupiny potomstva jsou sestavovány s ohledem na četnost vrhu. Rozsah testace určí SCHOK. Výkrmnost se hodnotí na základě přírůstků skupiny minimálně 10 jehňat obou pohlaví po jednom plemeníkovi či jedné hybridní kombinace. Jatečná hodnota se stanoví na skupině 6 beránků, přičemž jsou sledovány: jatečná výtěžnost v %, subjektivní hodnocení zmasilosti a protučnělosti jatečně upravených těl (JUT) podle systému SEUROP, podíl kýty v JUT v %, podíl masa v kýtě v %, podíl ledvinového lože z hmotnosti JUT v % a plocha nejdelšího hrudního a bederního svalu za posledním žebrem v cm².

4.3.2. Subjektivní hodnocení zmasilosti jehňat – kýty, hřbetu a plece – hodnotí se pomocí 5ti bodové stupnice ve věku 70-130 dní. Při posuzování se přihlíží ke „stupnici kondice“. Hodnocení se provádí tlakem plnou dlaní a přihlíží se ke hmatnosti trnových výběžků. Při hodnocení zmasilosti jehňat se posuzuje i osvalení vnější a vnitřní kýty.

Tabulka 1. Bodové hodnocení zmasilosti jehňat

1	2	3	4	5
Nežádoucí	Podprůměrné	Průměrné	Nadprůměrné	Vynikající
mělké osvalení,	osvalení plné,	osvalení plné,	osvalení plné,	osvalení výrazně zaoblené,
- trnové výběžky ostré a vystupující, - jednotlivé příčné výběžky ostré a hmatné	- trnové výběžky ostré a vystupující, - příčné výběžky lehce zaoblené a znatelné při větším tlaku	- trnové výběžky zaoblené a hmatné jen při silném tlaku, - příčné výběžky zcela skryté a hmatné jen při silném tlaku	- trnové výběžky hmatné jen při velmi silném tlaku, - příčné výběžky nehmatné	- výběžky obratlů nehmatné

Rozsah testace určí SCHOK.

4.4. Mléčná užitkovost

- zjišťuje se:

a) produkce mléka v kilogramech s přesností na 0,1 kg. V kontrolovaných stádech se měří všechny bahnice dojené v rámci kontrolního dne, s výjimkou zvířat se zánětem vemene nebo dojících pouze na jeden struk.

Použitá metoda: AC - test jedenkrát v měsíci z ranního dojení, kontrolní měření se provádí po odstavu jehňat a zahájení strojního dojení. Koeficient přepočtu na celodenní nádoj je 1,8.

Množství nadojeného mléka v kg u metody AC se zjistí pomocí kalibrovaného měřicího přístroje pro ovce, případně vážením na kalibrované váze s přesností na 0,1 kg.

Údaje pro KU AC zjišťuje oprávněná osoba, která následně předává podklady na zpracování do akreditované laboratoře - Českomoravské společnosti chovatelů, a.s. (dále jen „ČMSCH“), odkud jsou výsledky předány SCHOK.

b) obsah bílkovin, tuku, laktózy, popř. dalších složek

Údaje zjišťuje z dodaných vzorků mléka akreditovaná laboratoř - ČMSCH, která je předá SCHOK ihned po zpracování.

První kontrolní dojení se provede u metody AC nejpozději do 95 ti dnů po obahnění, nejdříve však za 4 dny a nejpozději do 52 dne po odstavu jehňat. Následující kontroly jsou prováděny v průměrných intervalech 30 dní (rozpětí 28-34 dní) do zaprahnutí nebo do dosažení více jak 150 dnů dojné periody. Bahnice je považována za zaprahlou, pokud v jednom kontrolním měření nadojí méně jak 0,2 kg mléka.

5. Výpočty, přepočty a přidělování tříd

5.1. Výpočty

a) Ukazatelé reprodukce bahnic:

index plodnosti - jako podíl živě i mrtvě narozených jehňat k reprodukčnímu věku plemence v létech;
index odchovu – jako podíl počtu jehňat odchovaných do věku 30 dní a 100 dnů k reprodukčnímu věku plemence v létech. (*Reprodukční věk plemence je její věk -1*);

b) Ukazatelé reprodukce stáda:

oplodnění – podíl plemenic obahněných nebo zmetaných z počtu plemenic zařazených do reprodukce v %;

plodnost – poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněných plemenic v %;

intenzita – poměr počtu všech narozených jehňat k počtu plemenic zařazených do reprodukce v %;

odchov – podíl počtu jehňat odchovaných do 30 dne věku k počtu plemenic zařazených do reprodukce v %;

c) Ukazatelé mléčné užitkovosti za normovanou dojnou periodu:

standardní délka dojné periody – 150 dní - pro výpočet produkce za normovanou dojnou periodu musí kontrolní období zahrnovat minimálně 84 dní (od prvního do posledního kontrolního měření) a minimálně 4 kontrolní měření prováděné metodou AC. Produkce mléka v kg, produkce mléčného tuku v kg a produkce mléčných bílkovin v kg se vypočte jako suma produkce za jednotlivá kontrolní období.

Produkce mléka za období sání se vypočítá z množství mléka zjištěného při první kontrole krát počet dnů standardního období sání, produkce mléka za období dojení se vypočítá součtem jednotlivých množství mezi kontrolními dny a produkcí mléka do zaprahnutí (období 15 dnů po poslední kontrole). Ke stanovení množství mezi kontrolami se používá průměru množství mléka dvou hodnocených kontrol a počet dnů mezi nimi.

5.2. Odhady plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti

Plemenné hodnoty jsou odhadovány metodou BLUP Animal Model pro následující znaky: Hmotnost jehňat po odstavu v kg (přímý genetický efekt i maternální genetický efekt), plodnost na obahněnou v %. Systematické prostředkové efekty zohledněné v modelových rovnicích pro odhady plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti jsou uvedeny v Tabulce 2.:

Tabulka 2: Zohlednění jednotlivých systematických vlivů při odhadech plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti

Znaky/ Efekty	Plodnost na obahněnou	Živá hmotnost po odstavu	Ultrazvuková měření	Ukazatelé mléčné užitkovosti
Stádo*rok*období	X			
Den kontroly v rámci stáda				X
Věk	X			X
Den laktace				X

Trvalé prostředí jedince	X			X
Trvalé prostředí matky				

Stádo*rok*období – sdružený efekt stáda, roku, případně období narození či obahnění jedince – specifikuje skupinu společně chovaných zvířat, u kterých předpokládáme podobný vliv podmínek prostředí na sledovanou užitkovou vlastnost – zohlednění podmínek chovu.

Den kontroly – zohlednění momentálních podmínek v chovu v době jednotlivých kontrolních dojení.

Věk – zohlednění věku zvířete v době kontrolního vážení, měření či obahnění -v případě plodnosti na obahňenou a u ukazatelů mléčné produkce se jedná o třídivý faktor, u živé hmotnosti jehňat a ultrazvukových měřeních je korekce tohoto vlivu prováděná pomocí regrese.

Den laktace – u ukazatelů mléčné užitkovosti je zohledněn vliv stádia laktace pomocí nelineární regrese (laktační křivka).

Trvalé prostředí jedince – zohlednění negeneticky podmíněných celoživotních předpokladů jedince poskytovat užitkovost, které jsou dány zejména kvalitou odchovu tohoto jedince.

Trvalé prostředí matky – zohlednění negeneticky podmíněné celoživotní schopnosti matky zabezpečit růst potomstva, která je dána především kvalitou odchovu této matky.

5.3. Celková plemenná hodnota (dále jen „CPH“) – selekční indexy

Plemenné hodnoty pro jednotlivé vlastnosti jsou kombinovány prostřednictvím selekčního indexu do jednoho ukazatele odrážejícího šlechtitelský cíl plemene. Selekční indexy budou průběžně upravovány dle požadavků chovatelů a po schválení RPK.

Tabulka 3: Váhové koeficienty pro jednotlivé užitkové vlastnosti v indexech CPH

Plemeno	Dílčí plemenné hodnoty pro:					
	Vlastní růst	Mateřské schopnosti	Plodnost	Hloubka svalu	Výška tuku	Produkce mléčného tuku a bílkovin za dojnou periodu
	%	%	%	%	%	%
dojná syntetická linie	-	-	18	-	-	82

5.4. Stanovení spolehlivosti dílčích plemenných hodnot (dále jen „PH“)

Pro jednotlivé dílčí plemenné hodnoty bude stanovení spolehlivosti prováděno na základě sdruženého efektu stáda, roku, případně období. Toto posouzení má smysl v případě použití více otců na stádě.

5.5. Relativní plemenná hodnota (dále jen „RPH“) je vyjádření plemenných hodnot v relativní podobě. RCPH jsou standardizované na průměr 100 a směrodatnou odchylku 10. Žádoucí je jejich co nejvyšší hodnota. Standardizace bude probíhat na průměry ročníků narození podle rozhodnutí RPK.

Relativní celková plemenná hodnota (dále je „RCPH“) je obdoba pro selekční index CPH.

5.6. Zveřejňování plemenných hodnot zvířat

Plemenné hodnoty zvířat pro dílčí užitkové vlastnosti a hodnoty indexu CPH jsou zveřejňovány v katalogích pro nákupní trhy plemenných beranů a na webových stránkách Českomoravské společnosti chovatelů, a.s. (pověřená osoba §23c., dále jen „ČMSCH“) a webových stránkách SCHOK - www.schok.cz. Databázi plemenných hodnot mají k dispozici rovněž jednotlivé oprávněné osoby, takže je mohou použít pro výběr zvířat do plemenitby či sestavování přípařovacích plánů.

Termíny předávání plemenných hodnot oprávněným osobám budou každoročně vyhlašovány RPK.

5.7. Předávání záznamů uznanému chovatelskému sdružení - SCHOK

Termín uzávěrky pro odhady CPH pro podzimní nákupní trhy je stanoven do 15.8. Roční uzávěrka KU je do 15. 2. následujícího roku.

6. Hodnocení plemenných zvířat

6.1. Třída za RCPH

- U mladých plemenných beránků se třída za RCPH stanovuje v rámci ročníku narození (datum narození od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku) a ročníku předcházejícího roku narození hodnocených zvířat daného plemene.
- U ostatních plemenných zvířat se třída za RCPH určí podle její hodnoty
- Třídy za CPH se přidělují následovně:

U mladých plemenných beránků

- **ER** 1-15% zvířat s nejvyšší RCPH
- **E** zvířata v rozmezí 16-50% pořadí hodnot RCPH
- **I** zvířata v rozmezí 51-85% pořadí hodnot RCPH
- **II** zvířata s 86% pořadí a více hodnot RCPH

U ostatních plemenných zvířat podle hodnoty RCPH

- ER** nad 110
- E** nad 100 do 110
- I** 90 až 100 včetně
- II** pod 90

6.2. Třída za zevnějšek

Třída za zevnějšek je plemenným beránkům přidělována během klasifikace na přehlídkách (nákupních trzích), jehnicím během bonitace před zařazením do plemenitby.

Hodnocení zevnějšku plemenných beranů probíhá na určených přehlídkách (klasifikačních trzích), nebo ve stájích chovatelů. Hodnocení zevnějšku u beranů provádí schválený hodnotitel SCHOK, u ovcí a jehnic oprávněná osoba. Hodnocené zvíře se srovnává s vytýčeným chovným cílem a standardem daného plemene. Na základě třídy za CPH a třídy za zevnějšek se stanoví výsledná třída hodnoceného zvířete (VT).

Výsledky hodnocení jsou zaznamenávány do klasifikačních katalogů nebo protokolů. Za exteriérovou vadu se považuje zejména atrofie varlat u beranů, rozštěpení šourku u beranů více jak 3 cm, zánět předkožky, pastruky na vemeni u bahnic, výrazná disproporce tělesné stavby, slabý tělesný vývin, poruchy stavby kostry, předkus, podkus, velmi měkké spěnky, odlišnost ve zbarvení vlny, úplná nebo částečná slepota, vchlípené víčko.

Protest proti výsledku hodnocení zvířete lze podat u hodnotitele ihned po skončení klasifikace. Nedojde-li po opakovaném hodnocení ke shodě, je možné se do 14 dnů po skončení klasifikačního trhu písemně odvolat k RPK.

Hodnocení zvířat lze provádět nejdříve ve věku 6 měsíců. Minimální hmotnost zvířat pro dané plemeno stanovuje začátkem každého roku RPK. Zvířata po převzetí na přehlídku budou zvážena na kalibrované váze, čímž se zaručí nejvyšší možná míra objektivnosti. Chovatel, který na přehlídce (trhu) předvádí svá zvířata, smí přehlídku opustit až po jejím oficiálním ukončení.

U každého zvířete se subjektivně hodnotí:

- plemenný a užitkový typ, celkový vývin a tělesná stavba
- hlava a krk
- trup
- končetiny

- e) pohlavní orgány, tvarové vlastnosti vemene
- f) pohlavní výraz
- g) vlna
- h) připravenost zvířete na hodnocení
- i)

Tabulka 4: Hodnocení je prováděno pětibodovým systémem:

Hodnocení	Počet bodů	Třída za zevnějšek
Vynikající	5 bodů	ER
Nadprůměrný	4 body	E
Průměrný	3 body	I
Podprůměrný	2 body	II
Nedostatečný, atypický, nežádoucí, apod.	1 bod	Vyřazen

Posuzované zvíře se srovnává s vytýčeným chovným cílem a standardem plemene. Posouzení se musí provádět na rovném, pevném podkladě z dostatečné vzdálenosti (okolo 3 m) a to jak v klidu, tak i v pohybu.

Součástí hodnocení zevnějšku je lineární popis plemenných beranů, schválený RPK v aktuálním znění. Hodnocení zevnějšku bude zapsáno lineárním popisem a uloženo na doklad o výsledku výběru plemeníka, všechny posuzované znaky se popisují pětibodovou stupnicí.

Tabulka 5: Lineární popis hodnocení beranů:

Hodnocení	1	2	3	4	5
Tělesný rámec	velmi malý	malý	odpovídající	velký	velmi velký
Osvalení	velmi slabé	slabší	odpovídající	nadprůměrné	vysoce nadprůměrné
Rohatost	bezrohý	odrohovaný	rohovité výrůstky	malé rohy	velké rohy
Hřbet	velmi měkký	měkký	rovný	kapří	výrazně kapří
Hrudník	velmi úzký	úzký	odpovídající	široký	velmi široký
Zád'	velmi úzká	úzká	odpovídající	široká	velmi široká
Sklon zádi	výrazně sražená	sražená	mírně skloněná	téměř rovná	rovná
Hrudní končetiny postoj	výrazně do X	do X	rovné	sudovitý	výrazně sudovitý
Hrudní končetiny spěnky	velmi měkké	měkké	korektní	strmé	velmi strmé
Pánevní končetiny postoj	výrazně do X	do X	rovné	sudovitý	výrazně sudovitý
Úhel hlezenního kloubu	velmi šavlovitý	šavlovitý	pravidelný	strmý	velmi strmý
Pánevní končetiny spěnky	velmi měkké	měkké	korektní	strmé	velmi strmé
Hodnocení vlny	atypická	podprůměrná	odpovídající	nadprůměrná	vynikající

Všechny hodnocené vlastnosti se posuzují s přihlédnutím k věku a fenotypu hodnoceného jedince.

Posuzované znaky:

1. Tělesný rámec – je podmíněn raností, věkem, úrovní odchovu, zdravotním stavem a u mladších kategorií, případně též četností vrhu. Při posuzování je třeba přihlížet i k délce vlny.

2. Osvalení – kromě genetických faktorů je závislé zvláště na chovatelských podmínkách, odchovu a výživě. Při posuzování se přihlíží ke „stupnici kondice“. Hodnocení se provádí tlakem plnou dlaní a přihlíží se ke hmatnosti trnových výběžků. Při hodnocení osvalení se posuzuje i osvalení vnější a vnitřní kýty.

3. Rohatost – výskyt rohů je možný

4. Hřbet – požaduje se hřbet pevný, rovný a přiměřeně široký, dobře osvalený

5. Hrudník – žádá se prostorný, hluboký hrudník

6. Zád' – zád' má být mírně skloněná a široká

7. Sklon zádi – nežádoucí je sražená a úzká zád'

8. Hrudní končetiny - postoj – korektní postoj

9. Hrudní končetiny - spěnky – pevné spěnky, přiměřeně dlouhé

10. Pánevní končetiny postoj – korektní postoj pánevních končetin

11. Úhel hlezenního kloubu – správný postoj

12. Pánevní končetiny – spěnky - spěnky pevné

13. Hodnocení vlny – posuzuje se sortiment a délka vlny každého hodnoceného jedince

Vynikající vlna, 5 bodů – má odpovídající sortiment, vynikající množství a délku, je bez defektů.

Nadprůměrná vlna, 4 body – má odpovídající sortiment, delší vlnu, nadprůměrné množství.

Odpovídající vlna, 3 body – má odchylku o jeden sortiment od plemenného standardu a průměrnou délkou a množství, odpovídající charakter, přípustná je vyrovnanost v rozsahu jednoho sortimentu.

Podprůměrná vlna, 2 body – má odchylku o dva sortimenty od plemenného standardu, podprůměrné množství a délku a výskyt dalších vad.

Atypická vlna, 1 bod – s nepřipustným výskytem vad (vyřazovací vada).

6.3. Výsledná třída (VT)

Tabulka 6: Výsledná třída plemenného zvířete je určena kombinací třídy za CPH nebo RCPH a třídy za exteriér:

Třída za CPH/ RCPH	Třída za zevnějšek			
	ER	E	I	II
	Výsledná třída			
ER	ER	EA	EB	IA
E	EA	EB	IA	IB
I	EB	IA	IB	II
II	IA	IB	II	bez třídy

6.4. Odolnost proti scrapie

Podmínkou předvedení berana na klasifikačním trhu a jeho oklasifikování před zařazením do plemnitby nebo zařazení bahnice jako potencionální matky plemenných beranů je provedení genotypizace na scrapie. Do chovu budou zařazováni berani skupin R1 a R2, případně R3, pokud jsou nositeli alely ARQ. Potencionální plemenní berani skupin R4 a R5 (nositelé alely VRQ nebudou do chovu zařazováni). Nově zařazované potencionální matky plemenných beranů nesmí být nositelkami alely VRQ). Pro zvyšování odolnosti ovcí proti onemocnění scrapie jsou v chovech s KU prováděny zdravotní zkoušky dle platné Metodiky povinné kontroly zdraví zvířat a nařízené specifické profylaxe nálezů, včetně provedení testu genotypování na scrapie. Výsledky genotypizace jsou evidovány v PK.

6.5. Přidělování výsledných tříd dovezeným (importovaným) plemenným zvířatům

Výsledná třída u importovaných plemenných zvířat se rovná jejich třídě za zevnějšek podle výše uvedené metodiky.

6.6. Stanovení náležitostí dokladů o hodnocení zvířat (klasifikační katalog)

Doklad o výsledku výběru plemeníka obsahuje:

1. datum a místo konání výběru
2. identifikační číslo, datum narození, plemennou příslušnost
3. údaje o původu

4. jméno, popřípadě jména, příjmení a trvalý pobyt nebo název a sídlo chovatele
5. jméno, popřípadě jména, příjmení a trvalý pobyt nebo název a sídlo majitele
6. údaje o plemenné hodnotě plemeníka, stanovené šlechtitelským programem, s výjimkou plemeníků z dovozu, hmotnosti a zevnějšku plemeníka
7. výsledek výběru
8. jméno a podpis hodnotitele

7. Selekcce

Selekcce bude zaměřena na zlepšení a stabilizaci plodnosti, odchovu jehňat a mléčné užitkovosti.

Selekcce obvykle probíhá ve dvou základních stupních:

- a) selekcce plemenných beranů a bonitace jehnic (6 - 18 měsíců věku);
- b) selekcce ve skupině plemenných zvířat (po celý reprodukční život zvířete) – výběr matek beranů, záměrné sestavování harémů, brakování z důvodu užitkovosti apod.

Selekci provádí chovatel ve spolupráci s oprávněnou osobou s využitím údajů z KU a odhadů PH zvířat. Při klasifikaci plemenných beránků je selekční rozhodnutí v kompetenci hodnotitele.

8. Matky a otcové plemenných beranů

Podmínky pro výběr potencionálních matek a otců beranů každoročně schvaluje začátkem roku RPK. Matky beranů: musí být zapsány do hlavního oddílu plemenné knihy („H“), musí být chovány ve stádě s minimálním počtem 10 bahnic plemene zapsaných v H oddílu PK, nepochází ze stáda pozitivního na Maedi-Visnu s výjimkou beranů do vlastního chovu.

Otcové beranů: musí být zapsáni do H oddílu PK – bod 6.2.1.2. Řádu PK a mají přiděleno číslo ústředního registru berana – plemeníka).

9. Sledování příbuznosti

Pro účely odhadu PH se u zvířat v KU zaznamenává číslo otce, číslo matky, plemeno a datum narození. Příbuzenská plemenitba pro čistokrevná plemenná zvířata vzhledem k rizikům, která může její využití přinést, není doporučena.

10. Rodokmeny - zootechnická osvědčení zvířat, potvrzení o původu

Evidenčním dokladem zvířete je zootechnické osvědčení (dále jen „ZO“), podle Provděcího nařízení komise EU 2017/717, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1012 a ve znění Nařízení komise (EU) 2020/602, pokud jde o vzory zootechnických osvědčení pro plemenná zvířata a jejich zárodečné produkty, nebo Potvrzení o původu zvířete (dále jen „POP“ – zákon §11).

ZO nebo POP na čistokrevná plemenná zvířata vystavuje a potvrzuje na základě údajů vedených v PK SCHOK nejpozději do 30 dnů po obdržení žádosti od chovatele a na tiskopise schváleném RPK (bod 9. Řádu PK). Vzory ZO a POP jsou přílohou tohoto šlechtitelského programu.

11. Šlechtitelské chovy ovcí

Hodnocení a uznávání šlechtitelských chovů ovcí (dále jen „ŠCH“) náleží dle plemenářského zákona SCHOK a je stanovené v „Metodice pro uznávání a rušení ŠCH“, která je nedílnou součástí tohoto šlechtitelského programu.

12. Využití umělé inseminace

Šlechtitelský pokrok do budoucna předpokládá využití umělé inseminace, případně dalších biotechnologických metod (embryotransferu).

13. Účast chovatelů na výstavách

Součástí šlechtitelské činnosti je dobrovolná účast chovatelů se svými zvířaty na celostátních a regionálních výstavách. Výstavy a přehlídky ovcí jsou veřejnou příležitostí prezentace úrovně šlechtitelské práce chovu, plemene a výsledků KU.

14. Zdravotní stav

Podmínkou zapojení chovů do KU je pravidelné provádění kontroly zdraví zvířat základního stáda v souladu s metodikou kontroly zdraví zvířat vyhlášenou každoročně SVS MZe ČR.

15. Kontrolní činnost

Průběh realizace ŠP a jeho efektivnost je každoročně vyhodnocován na RPK, která navrhuje Spolku případná opatření.

Změny ve složení selekčního indexu budou prováděny na základě požadavků chovatelů, a to po schválení RPK. SCHOK předkládá roční zprávu o realizaci ŠP a tuto zprávu po schválení RPK zveřejňuje.

Odpovědná organizace je SCHOK – vedení PK, zápisy do PK, výběry zvířat do plemenitby. Spolupracující organizace je ČMSCH – výpočty CPH, RCPH, kontrolní systém „Inspektor“.

16. Závěrečná ustanovení

Šlechtitelský program se bude postupně rozvíjet, zdokonalovat a přizpůsobovat nově vznikajícím podmínkám v ČR.

Při realizaci tohoto šlechtitelského programu bude respektována zásada rovnosti zúčastněných chovatelů.

Šlechtitelský program byl projednán na jednání RPK dne 16. 4. 2021, a projednán a schválen na jednání Spolkové rady SCHOK dne 22. 4. 2021.

Ing. Martin Hošek, Ph.D.
předseda RPK ovcí

Ing. Vít Mareš
předseda předsednictva SCHOK

Přílohy šlechtitelského programu:

1. Metodika provádění ultrazvukových měření zmasilosti a protučnělosti jehňat.
2. Metodika uznávání šlechtitelských chovů ovcí (ŠCH).
3. Zootechnické osvědčení, Potvrzení o původu.

